

Un căpitan necunoscut al lui Mihai Viteazul în Odorheiul Secuiesc

Cuvinte cheie: Mihai Viteazul, căpitan, scaun secuiesc, Odorhei

Key words: Mihai Viteazul, Captain, Seckler Chair, Odorhei

Abstract

As in the Romanian historiography it is not known that Mihai Viteazul has appointed a Romanian captain over "Odorhei Secuiesc" seat, although his name appears in a work about the great voivode published in 1893, the article presents a document from the archives, which confirms the Romanian's Ștefan Luțul high official seat over Seckler Odorhei.

Printre românii care au avut funcții importante în fostele scaune secuiești în Evul Mediu au fost și nobilii și voievozii maramureșeni **Balc** și **Drag**, numiți de regele Ungariei **comiți ai secuilor** (1387-1389), precum și marele erou al Evului Mediu creștin, **Ioan de Hunedoara**, care a deținut și el dregătoria de **comite al secuilor**.

Interesant este că în istoriografia românească nu se cunoaște faptul că Mihai Viteazul a numit un căpitan român peste scaunul secuiesc Odorhei, deși numele lui figurează într-o lucrare despre marele voievod editată încă în 1893. Astfel, istoricul maghiar Szádeczky Lajos, în cartea sa *Erdély és Mihály vajda története 1595-1601* [Istoria Transilvaniei și a lui Mihai voievod 1595-1601], apărută la Timișoara în 1893, la pagina 357 este publicat un document dat în Alba Iulia la 25 august 1600, și anume porunca voievodului Mihai Viteazul dată căpitanului scaunului secuiesc Odorhei pentru ca să restituie locuitorilor din Medișoru Mare (*Medeseren*) bucata de pământ încorporată abuziv cetății. Porunca lui Mihai este următoarea (textul maghiar la Szádeczky, loc.cit.):

Locuitorii din Medișoru Mare au venit înaintea noastră cu plângeri, spunând că le-a fost luată cu forța o bucată de pământ de către Telegdi Mihály, pe vremea când era căpitan al Odorheiului, și a alipit-o cetății. Pământul a fost ocupat până acum de culturile de grâu ale lui Moise Szekely iar după plecarea lui a devenit liber și li se cuvine lor. Ne roagă să le dăm înapoi acea bucată de pământ. Așa stând lucrurile, lăsăm și poruncim ca să îndreptăm problema aceluia pământ, după cum spun.

Altfel să nu faci!

Dat la Alba Iulia, în ziua de 25 august, anul Domnului 1600. Mihai voievod

Semnătura este în limba română și destinatarul este:

*Domniei Sale **Stephano Lwczwl**, căpitanul scaunului Odorhei, **nobis dilecto**.*

Firește că pentru mulți nefamiliarizați cu grafia arhaică maghiară numele **Lwczwl** le pare ceva de neînțeles, în fapt litera **w** are valoare de **u** și **cz** de **ț**, astfel că numele se citește **Luțul**. Se cunoaște că la data emiterii poruncii, Mihai Viteazul era revenit la Alba Iulia încă din 6 iulie din acel an. (În 16 mai era la Suceava, în 27 mai la Iași, în 27 mai din nou la Suceava) și în această capitală a semnat un act la 6 iulie prin care s-a intitulat: **„Io Mihail voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Țării Românești și al Ardealului și a toată Țara Moldovei”**.

Un document de arhivă vine să confirme dregătoria lui Ștefan Luțul din Odorhei Secuiesc, unde a fost ridicată atunci și o biserică ortodoxă. Astfel, în fondul Scaunul Odorhei de la Direcția Județeană Cluj a Arhivelor Naționale (Judecătorești II/10 1626, p.96-97) se află un proces de judecată din 1627 în care este pomenit un fapt petrecut în timpul lui **Mihai voievod** când căpitan era **Ștefan Luțul** (*Mihalj vajda idejeben Luczul kapitan leuen / Luczul Capitan*) și în alt loc este amintit timpul în care era „principele tiran” (*Tyrannus Fejedelem jdeieben*), cum peste timp nu prea îndepărtat este numit în documente maghiare Mihai voievod Viteazul. Procesul era pornit tot pentru un pământ situat în hotarul Mărtinișului (*Homorod Szent Martoni*), în partea spre Rareș (*Reczened fele*). Reclamânți sunt iobagii Gal Peter și Gal Ferenc și pârât primpilul Orban Janos din Mărtiniș. Se arată că pământul, o parte arabil

și o parte fânaț, a fost ocupat cu forța, fără nicio lege, de antecesorul pârâtului în timpul lui Mihai voievod, când căpitan era Ștefan Luțul. Interesantă este mărturia unui localnic din Mărtiniș pe nume Berze Miklos, care spune că pământul ar fi fost dat lui Orban Georgie când Bartha Sandor și Bartha Jlona au venit din Moldova (*Moldovabo*), fapt care atestă, aici doar colateral, relațiile permanente ale secuilor cu țara vecină de peste munți.

Din păcate nu se păstrează procesele de judecată din timpul când **Ștefan Luțul** era căpitan al scaunului secuiesc Odorhei, dar cu siguranță că noi cercetări asupra acestei perioade importante din istoria națională vor aduce și alte mărturii care să scoată la lumină personalitatea acestui dregător al lui Mihai Viteazul.

Drd. Vasile LECHINȚAN

Notă – Notes

Szádeczky Lajos, *Erdély és Mihály vajda története 1595-1601* [Istoria Transilvaniei și a lui Mihai voievod 1595-1601], Timișoara 1893, p. 357.